

1. Sammanfattning

Historik

Kring 1640-talet flyttade flottan från Blasieholmen till det som idag kallas Skeppsholmen och var med ett kort avbrott kvar där till år 1969. För flottans skiftande behov uppfördes bostäder för befäl och manskap, undervisnings- och exercislokaler, varvsbyggnader, kontors- och ekonomibygnader. Sedan slutet av 1700-talet hade flottan sitt eget arkitektkontor, vilket resulterade i omsorgsfullt gestaltade monumentalbyggnader liksom enklare ekonomibygnader och uthus. Två av flottans egna arkitekter, Fredrik Blom och Victor Ringheim, har i stor omfattning präglat bebyggelsen på Skeppsholmen.

Utbildningen av manskap och befäl vid örlogstationen skedde framför allt i exercishuset med tillhörande gymnastiksal, batteri för kanonövningar, korthållsskjutbana och framförliggande exercisplan. Det första exercishuset, den byggnad som idag möter besökarna till Moderna museet, uppfördes 1851-53 efter ritningar av Fredrik Blom. Exercishuset har sedan byggts till och om för att anpassas till den militära utvecklingens krav. Nuvarande exteriör är i stort gestaltad av Ringheim.

När flottan lämnade Skeppsholmen byggdes exercishuset om för Moderna museet. Museet invigdes 1958 och efter en framgångsrik verksamhet tilldelades medel för en tillbyggnad åren 1974-75. Arkitekt för båda museiprojekten var P-O Olsson. Museiledningen började redan år 1988 utifrån utökade krav från verksamheten arbeta för en ny museibygnad. Två år senare utlystes en öppen arkitektävling med ett antal inbjudna arkitekter. Den spanske arkitekten Rafael Moneo och hans förslag Telemachos utsågs till vinnare. Det nya museet som också innehöll Arkitekturmuseet invigdes i februari 1998. På grund av problem med innemiljön stängdes museet för ombyggnad och sanering. Museet öppnades åter den 14 februari 2004.

Kulturhistoriska värden

Exercishusets byggnadshistoria berättar om flottans utveckling av såväl utbildning och organisation som materiel och teknik. Utvecklingen av vapen och örlogsfartyg speglas av dels bevarade attrapper av kanonslupar under golvet i sal 1 dels tillbyggnaden för att rymma ett exercisbatteri på en attrapp av aktern på en korvett. Rum med mycket luft och ljus och tillbyggnader för moderna VVS-installationer visar den tekniska utvecklingen mot bättre komfort. Exercissalarna är rum med stora spännvidder som, utifrån ekonomiska överväganden och olika tiders byggnadsteknik, täckts med tre olika takstolskonstruktioner

Målsättning

Det upplevelsemässiga värdet av exercishusets rymd och ljus bör även i fortsättningen lyftas fram. Det övergripande målet är att i första hand upplåta byggnaden för verksamheter som kan acceptera stora rumsvolymer och stort ljusinflöde.

För alla fasader gäller att fönster och plåttäckningar bör vara utförda med traditionella metoder och material. Listavtäckningar och stuprör ska målas i fasadfärg.

Exercisplan framför Moderna museets entré bör återfå en mer aktiv funktion samtidigt som den militära tidens enkelhet bör karaktärisera den öppna ytans gestaltning och markbehandling.